

Prírodná ekonómia

Chcel by som vám predstaviť jeden projekt alternatívnej ekonomiky nazvanej Joytopia. Tento článok je len informatívny, viac informácií na www.joytopia.net. Opakujem ešte raz, že nejde mi o presadzovanie utopistických socialistických, ekologických a neviem akých ideí, nálepky ako pravicový a ľavicový nemám rád a podľa mňa už vôbec v súčasnom svete nemajú zmysel, ale o informovanie, že okrem čierneho a bieluho sveta existuje aj v rámci ekonomiky a modelov spoločenského usporiadania celý rad alternatív, ktoré stoja za všímnutie a za zauvažovanie nezaujateľým a neideologickým spôsobom nad nimi, čo s toho a ako by sa dalo použiť.

Prírodná ekonómia, nazvaná aj model Joytópia, si berie za vzor prírodu so svojím večným kolobehom vzniku a zániku.

Základné body prirodzenej ekonomiky: -

- stav konta stále v pluse (nijaké dlhy)
- tvorba peňazí pre každého občana na svete, rovnaké práva pre všetky štáty
- občianske peniaze pre všetkých ľudí na svete
- najjednoduchší daňový systém na svete
- veľkorysý štátny rozpočet pre všetky krajiny
- jednoduchý systém zdravotného a sociálneho zabezpečenia
- vyriešenie nezamestnanosti a čiernej práce
- nižšiu hladinu cien pri podstatne vyšších ziskoch
- nové „rozumné“ trhy pre priemysel, obchod a remeslá
- zaopatrenie v starobe pre všetkých ľudí na svete
- bezúročné kredity a investície, systém win-win (zisk) pre všetkých zúčastnených
- finančnú slobodu pre všetkých. Peniaze už nie sú prostriedkom moci.
- súlad ekonomie a ekológie
- vyrovnanie medzi doteraz „chudobnými“ a „bohatými“ krajinami,

Šialené? Príliš pekné na to, aby to mohlo byť pravdivé? Velikáské? Rozoberieme si v krátkosti jednotlivé body -tak jednoducho, že tomu môže rozumieť každý, kto tomu rozumieť chce.

V súčasnosti v sebe spájajú naše peniaze tri hlavné, zásadne odlišné funkcie:

1. jednotka hodnoty

2. platobný prostriedok
3. prostriedok uchovania hodnoty

Natoľko sme si zvykli na neprirodzené premiešanie týchto troch rozličných funkcií, že nijako nevzbudzuje našu pozornosť a pripadá nám to ako dané. Prirodzená ekonómia naproti tomu vidí tieto tri funkcie oddelene. Oddelenie týchto funkcií je pre pochopenie prirodzenej ekonómie najvýznamnejšie. Tak, ako v prírode neexistuje záporné množstvo jablák, hrušiek alebo zemiakov, tak aj v prirodzenej ekonomii existujú len kontá v pluse. Tvorba peňazí, t.j. vytvorenie peňazí z ničoho, je niečo celkom normálne. Praktizuje sa to už aj v dnešnom hospodárskom systéme. Len pravidlá sú také komplikované, že im normálny občan nerozumie. Prirodzená ekonómia má celkom jednoduché pravidlo: Každá krajina vytvorí na každú občianku a každého občana mesačne peniaze v hodnote 1000 bodov. Toto pravidlo platí pre všetky štáty globálneho hospodárskeho spoločenstva. Tak vytvárame rovnaké predpoklady na občana pre všetky krajiny sveta, nezávisle od toho, aké sú veľké a akým množstvom prírodných alebo umelých zdrojov disponujú. Z peňazí, ktoré sa mesačne vytvoria, sa polovica (peniaze v hodnote 500 bodov) vyplatí ako občianske peniaze. Druhá polovicu má k dispozícii štátny rozpočet. To znamená: Na základe občianskych peňazí je o každého človeka - od malého dieťaťa až po starého človeka - postarané a môže robiť to, na čo sa cíti byť povoláný, čo považuje za svoje poslanie. Rodiny sú zrovnoprávnené so slobodnými. Neúplná rodina (otec alebo matka) s tromi deťmi má napríklad k dispozícii občianske peniaze v hodnote $4 \times 500 = 2000$ bodov. K vzniku (tvorba peňazí) patrí aj zánik. Aby sa množstvo peňazí nezvyšovalo neobmedzene, čo by, ako je známe, viedlo k inflácii, necháme peniaze starnúť, t. j. peniaze stratia v priebehu roka polovicu svojej hodnoty. Prispôsobovaniu hodnoty sa nikto nemôže vyhnúť – je úplne jedno, či má svoje peniaze v pančuche alebo na konte. Kontrolné orgány na to nie sú potrebné. Účtovníctvo sa tiež zredukuje. Slúži už len vlastnej kontrole. Veľká časť správy odpadne. V protiklade k nášmu dnešnému daňovému systému, ktorý zdaňuje transakcie, a tým trestá hospodársku výmenu, je v novom systéme každý motivovaný, aby svoje peniaze čo najrýchlejšie minul, pretože strácajú hodnotu. Druhá polovica vytvorených peňazí ide do štátneho rozpočtu. Z neho sa okrem doterajších výdavkov financuje aj celý systém zdravotného a sociálneho zabezpečenia, ochrana životného prostredia atď. Doteraz nepriviligované krajiny si môžu kúpiť služby od priemyselne vyspelých krajín. Sociálne odvody, ako zdravotné, dôchodkové a nemocenské poistenie, sú úplne zbytočné, pretože všetky tieto náklady sa financujú zo štátneho rozpočtu. Občianske peniaze slúžia na to, aby bolo o každého postarané. Čo si kto zarobí navyše, je oslobodené od daní a odvodov. Niektorí ľudia budú dobrovoľne pracovať menej a / alebo sa sústredia viac na svoje obľúbené činnosti. Strašidlo nezamestnanosti sa zmení na požehnanie voľného času. Vzhľadom na to, že práca sa nezdaňuje, nejestvuje, podľa definície, ani čierna práca. Nezdaňované náklady a výnosy ako aj bezúročné pôžičky redukovujú celkové náklady na minimum.

Príklad: Hodina práce remeselníka stojí v Nemecku asi 40 EUR + daň z pridanej hodnoty. Čistá mzda činí asi 10 EUR. Ak si dnes súkromne objednáme prácu remeselníka, musíme na 1 hod. jeho práce pracovať 4 hodiny. 75% zostáva visieť v systéme. Nečudo, že ľudia si robia radšej všetko sami alebo pracujú na čierno. V prirodzenej ekonomii by mohla byť cena napríklad 20 bodov za hodinu, teda polovica v porovnaní s doterajším systémom. Pretože nie sú odvody, dostane remeselník celých 20 bodov. Takže by mal za polovičnú cenu dvojnásobný zisk.

Občianske peniaze, nestálosť peňazí a viac voľného času vedú k enormnému rastu dopytu po vhodných výrobkoch a službách. Lebo:

* len ľudia, ktorí majú peniaze, môžu niečo kúpiť.

* kvôli nestálosti peňazí chce každý svoje peniaze rozumne a rýchlo minúť.

* minúté peniaze má potom niekto iný, ktorý ich chce tiež rýchlo a rozumne minúť.

* ceny sú asi polovičné, zisk dvojnásobný.

* voľný čas chcú ľudia rozumne využívať.

Priemerný vek ľudí sa zvyšuje. Ľudia, ktorí majú 60, 70 alebo aj 80 rokov sú ešte mladí a životaschopní. Pretože sa celkove pracuje oveľa menej a ľudia sa v stále väčšej miere venujú tomu, čo cítia ako svoje poslanie, bude sa hranica medzi (pracovne) aktívnym a dôchodkovým vekom stále viac stierať. Dalo by sa uvažovať o tom, že ľuďom v pokročilom veku, napr. od 60 rokov, by sa zvýšila dávka občianskych peňazí. Chorí ľudia dostanú navyše pomoc od štátu. Ako prostriedok uchovania hodnoty slúžia bezúročné kredity alebo investície v bodoch. Tieto kredity nemajú nič spoločné s dlhmi, pretože sú bezúročné a veľmi výhodné pre všetkých zúčastnených: Veriteľ si môže zachovať hodnotu peňazí. Čiastka 1000 FREE by sa o 10 rokov - následkom každoročného poklesu jeho hodnoty o polovicu - scvrkla asi na 1 FREE. Pri úvere v bodoch zostane však hodnota uchovaná. Prijemca úveru má bezúročnú pôžičku. V dnešnom úverovom systéme musí naproti tomu vrátiť pri dlhodobom úvere 2 - 4 násobok požičanej sumy. Účty sa vystavujú v bodoch. Dlhodobý platobný cieľ má ten istý efekt ako kredit. Podiely na obchodoch, ako napr. akcie, sa budú hodnotiť v bodoch a môžu sa tiež používať ako prostriedok uchovania hodnoty. Avšak potreba úverov a investícií bude veľmi klesať, pretože o každého bude stále postarané. Vďaka tomu, že je o každého stále postarané, nemožno už prostredníctvom peňazí nikoho nútiť, aby konal proti svojmu svedomiu alebo presvedčeniu. Stále menej ľudí je ochotných vykonávať deštruktívne činnosti, ktoré škodia ľuďom, ekologickému systému alebo zdraviu. Štáty už nie sú zadlžené. Môžu bez problémov subvencovať opatrenia, ktoré nezaťažujú životné prostredie. Na deštruktívne činnosti nemožno získať pracovníkov. Hospodárstvo a technika sa vyvíjajú stále viac v harmónii s prírodou. Predávať sa dajú už len ekologicky nezávadné výrobky a služby. Platí rovnaké právo pre všetky národy: Každá krajina vytvára na mesiac na občana rovnaké množstvo peňazí. Tým získajú aj doteraz „chudobné“ krajiny dosť peňazí na to, aby si zakúpili vyspelé a ekologické technológie od iných krajín. A môže sa tak otvoriť nový trh pre klasické industrializované krajiny.

Naše súčasné peniaze sa vytvárajú cez kredit. Prvá zásada národného hospodárstva znie, že súčet všetkých dlhov sa rovná súčtu všetkých pohľadávok. Druhá zásada požaduje stály rast pohľadávok a dlhov. Dlhy a pohľadávky rastú exponenciálne. Zväčšovanie priepasti medzi chudobnými a bohatými je podmienené systémom a bude narastať, či to chceme alebo nie. Táto dilema sa v súčasnom ekonomickom systéme ani pri najlepšej vôli všetkých zúčastnených nedá vyriešiť. Kolapsu starého systému sa nedá vyhnúť, dá sa len odsúvať, pričom toto odsúvanie spôsobuje len predlžovanie utrpenia. Dve tretiny sveta žijú pod hranicou biedy. Denne umiera od hladu alebo smädu asi 50.000 ľudí. V rámci výskumného projektu je od novembra 2003 zavedená (v Nemecku) Prirodzená ekonómia ako doplnok k jestvujúcemu systému. FREE Akadémie Joytopia definovala jednotku hodnoty „Dank“ („Vďaka“) a ďakovný prostriedok „FREE“ (Free Energy Exchange). Pomocou účtovného softvéru „Joypost“ vytvárajú účastníci mesačne FREE v hodnote 1000 Dank (polovicu pre seba, polovicu pre spoločenstvo). Pripravujú sa bankovky na platenie v hotovosti. Medzi účastníkmi sa vyvíja postupne čulá výmena (jestvuje aj celosvetový Online Danking, kde fungujú tri meny: FREE, DYNO a FREE KIN). V protiklade k euro nie je FREE nedostatkovým tovarom. Tým, že sa kupovanie a platenie mení na darovanie a ďakovanie, stáva sa každá transakcia radostnou udalosťou pre všetkých zúčastnených. Preto neoznačujeme FREE ako platobný prostriedok, ale ako ďakovný prostriedok nového veku. Kto to raz zažije, nedokáže pochopiť, prečo sa ľudia celé tisícročia trýznili a ešte teraz trýznia starým systémom. Ďakovné prostriedky si vytvárame sami, a teda nepotrebujeme nijakú zvláštnu inštitúciu. Každý sa môže okamžite pridať. Obce, dobročinné, študentské a iné

spolky a siete sa môžu stať rozbuškou a vytvárať modelové regióny pre Prirodzenú ekonomiu.

V rámci výskumného projektu preberú funkciu obce a môžu honorovať s FREE výkony, na ktoré by inak nemali peniaze alebo ktoré by museli existovať len ako čestná funkcia. Otázka, či chceme starý alebo nový ekonomický systém, už dávno nie je aktuálna. Starý systém sa ukončí sám, a to už skoro. Ide teda o iné rozhodnutie: Chceme sa všetci „potopiť“ so starým systémom alebo chceme vytvoriť niečo nové.

[David Sulík](#), streda 9. apríla 2008
Prevzaté z sulik.blog.sme.sk